

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В СИСТЕМІ ПРОЕКТУВАННЯ

Саме в класному колективі розвивається пізнавальна діяльність учнів та формуються соціальні стосунки між учнями, вирішуються проблеми дозвілля, здійснюється первинне об'єднання колективу, формується відповідна емоційно-вольова сфера.

У статті проводиться аналіз роботи класного керівника в системі проектування при використанні ДПК «Універсал».

Ключові слова: класний колектив, проектування, метод проектів, ДПК «Універсал».

**Марина
ДАВИДОВА**

Тьютор-консультант
ДПК „Універсал”

Праця класного керівника – одна з найважливіших в роботі педагогів. Він організовує і спрямовує виховний процес в необхідне русло та відповідає за організацію виховної роботи в класі.

Вони шукають нові підходи до організації діяльності учасників навчально-виховного процесу як в закладі освіти, так і поза ним. Тому, на нашу думку, необхідними є нові цікаві проекти не лише в змісті освіти, а й у самій структурі взаємостосунків між всіма учасниками навчально-виховного процесу.

Серед різноманітних методів, що сприяють саморозвитку учнів є метод проектів. Цей метод роботи актуальний в системі сучасної освіти перш за все тому, що метод проектів, здебільшого, зорієнтований не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування й здобуття нових (часто шляхом самоосвіти).

Учні навчаються планувати свою роботу, використовувати початок та самореалізації на основі адекватного вибору способів вирішення власних соціальних проблем чи потреб. Безпосередній вплив на це мають класні керівники.

Саме в класному колективі розвивається пізнавальна діяльність учнів та формуються соціальні стосунки між учнями, вирішуються проблеми дозвілля, здійснюється первинне об'єднання колективу, формується відповідна емоційно-вольова сфера.

Постійні зміни в суспільстві вимагають конкурентоспроможності учнів, а з іншого боку, ці зміни дають учням можливість самовиз-

начення та самореалізації на основі адекватного вибору способів вирішення власних соціальних проблем чи потреб. Безпосередній вплив на це мають класні керівники.

Вони шукають нові підходи до організації діяльності учасників навчально-виховного процесу як в закладі освіти, так і поза ним. Тому, на нашу думку, необхідними є нові цікаві проекти не лише в змісті освіти, а й у самій структурі взаємостосунків між всіма учасниками навчально-виховного процесу.

Серед різноманітних методів, що сприяють саморозвитку учнів є метод проектів. Цей метод роботи актуальний в системі сучасної освіти перш за все тому, що метод проектів, здебільшого, зорієнтований не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування й здобуття нових (часто шляхом самоосвіти). Учні навчаються планувати свою роботу, використовувати

вати різні джерела інформації, самостійно збирати матеріал, аналізувати і зіставляти факти, приймати рішення, установлювати соціальні контакти, створювати «кінцевий продукт», представляти створене перед аудиторією [8, с. 14].

Узагальнюючи наукові дослідження з теоретичного обґрунтування методу проєктів, вважаємо можливим виділити наступні особливості цієї дидактичної технології. Метод проєктів реалізується як цілісна педагогічна технологія навчання, яка дає учням можливість оволодіти методологічними знаннями, вміннями і навичками – основою подальшої самоосвіти, а також сприяє розвитку ключових компетентностей учнів [1; 3].

У ході реалізації методу проєктів умовою ефективної самостійної шкільної і поза-шкільної діяльності учнів є групова і міжгрупова взаємодія. В основі діяльності вчителя лежать такі складові: конструктивно-проектувальна, організаторська, комунікативна [7, с. 95]. Вчитель повинен стати координатором, консультантом, а також рівноправним учасником навчального процесу. Проєкти для занять в класі, коли вони добре сплановані, показали свою дієвість у позитивній мотивації учнів до навчання і саморозвитку, оскільки вони пропонують одночасно цікаві і важливі для них теми, а також можливість подолання труднощів. Існують апробовані способи активізації та залучення класних колективів до дослідницької роботи за допомогою проєк-

тів. Як правило, це групові завдання, а тому доцільні у практиці використання класними керівниками:

- Завдання центруються навколо соціально значущих проблем і питань.
- Проводиться справжнє дослідження, яке веде до справжніх вирішень справжніх проблем. Учні мають відчуття, що вони беруть участь у вирішенні питань, роблять свій внесок у вирішення складної проблеми – тоді вони з більшим захопленням будуть працювати в колективі.
- Предмет дослідження повинен представляти собою різні сторони проблеми: суспільну, історичну, природничо-наукову.
- Завдання передбачають виготовлення предметів, речей, об'єктів, які будуть виставлені під час презентації за результатами і відображають суть отриманих результатів дослідження.
- Завдання формуються таким чином, щоб їх було зручно виконувати в парах чи невеликих групах. Особливо дієво це в тому випадку, коли учні мають можливість відкрито висловлювати свої почуття і думки [2, с. 192–199].

Найбільш узагальненою метою процесу соціально-педагогічного проектування є створення обґрунтованої системи параметрів стану об'єкта управління та забезпечення прогнозування, і розв'язання конкретних актуальних проблем розвитку особистості в умовах освітнього закладу.

***Учитель,
спираючись
на метод
проєктів,
створює
умови для
виявлення
та розвитку
здібностей
обдарованих
дітей та
стимулює
їх до
самостійної
пошуково-
дослідницької
роботи***

**Учитель,
спираючись
на метод
проектів,
виступає
в ролі
наставника,
порадника та
організатора,
тобто
здійснює
психолого-
педагогічний
супровід**

Проектування в навчально-виховному процесі є етапом, який передує безпосередній управлінській діяльності, спрямовує на реалізацію педагогічних цілей та завдань кожної із підсистем (виховання-самовиховання, навчання-учіння, розвиток-саморозвиток). Він виступає саме тим засобом, за допомогою якого стає можливим усвідомлене визначення основних орієнтирів діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу за певних умов та на деякий період; дає змогу систематизувати введення інновацій та коректив у навчальний та виховний процес; унеможливує прожектерство та необгрунтовані ілюзії щодо управління організацією й планування навчально-виховної діяльності педагогів.

У науково-практичному розумінні, така цілісна система, спрямована на створення детального нормативного уявлення про реальний навчально-виховний освітній процес. У рамках цієї проблеми система соціально-педагогічного проектування особистісного розвитку учня в навчально-виховному процесі утворює три умовні частини. Це соціальна, що відповідає сучасним умовам виховання та вимогам суспільства; психолого-педагогічна, що розробляється для конкретного навчального закладу на рівні класних колективів і відображає основні напрямки діяльності педагога і групи вихованців у їхній взаємодії; особистісна, як така, що є процесом розробки проекту розвитку

конкретної особистості в рамках малої соціальної групи й характеризує уявлення педагога й самого учня про його близьке і віддалене майбутнє [4, с. 6].

Звідси виділимо основні функції класного керівника:

1. Організаційно-координуюча, що передбачає налагодження взаємодії навчального закладу та родини з вчителями-предметниками й іншими фахівцями школи, які працюють з класним колективом; розвиток і стимулювання різносторонньої діяльності; індивідуальний вплив та взаємодія з кожним учнем класу. Окрім того, ведення переліку необхідних документів.

2. Комунікативна функція вбачає регулювання міжособистісних стосунків між учнями; встановлює суб'єкт-суб'єктних стосунків між вчителем та учнем; створення позитивного клімату в класному колективі та надання допомоги учням у формуванні соціальної компетентності.

3. Аналітико-прогностична передбачає вивчення індивідуальних особливостей учнів і динаміки їх розвитку та визначення стану і перспектив розвитку класного колективу [5, с. 43].

У програмі ДПК «Універсал 4-online» для класного керівника розроблені модулі з метою проектування виховного змісту проектів класного колективу; створення нових проектів; розробки календарного планування та творення сценаріїв класних колективів з особистісно-розвивальним змістом.

Розглянемо детальніше можливості технологічних модулів. У технологічному модулі «Програмування» класний керівник має змогу створити власну графічну сітку на навчальний рік. У технологічному модулі «Творення» класний керівник може створювати сценарії заходів класного колективу.

Для полегшення роботи класних керівників у програмі ДПК «Універсал 4-online» прикріплено Банк навчально-виховних програм. Для створення проекту класного колективу потрібно зайти в технологічний модуль «Моделювання», обрати відповідний рівень програми для подальшої роботи «Індивідуальні», «Групові» і «Класних колективів» та визначитись з необхідними програмами за спрямуванням: корекційно-розвивальні, профілактично-розвивальні, розвивально-корекційні, життєтворення особистості. У будь-який із запропонованих програмою проєктів, класний керівник може внести необхідні зміни, визначити цілі проєкту і отримати власний навчально-виховний проєкт класного колективу.

Програма ДПК «Універсал» надає можливість проектувати учасників і відповідальних за проведення заходів у рамках навчально-виховного процесу, визначити терміни проведення заходу та обрати види діяльності для учнів. Можна відзначити один або декілька видів активності учнів, що передбачається реалізувати під час роботи

над проєктом: дозвоільно-ігрова, фізично-оздоровча, предметно-перетворювальна, художньо-образна, навчально-пізнавальна, соціально-комунікативна, громадсько-корисна, національно-громадянська, духовно-катарсична [6, с. 18].

Відзначимо, що при роботі в ДПК «Універсал 4-online», класний керівник:

1. Має доступ до діагностики життєвої активності учнів класного колективу.

Таблиця 1

Показники затраченого часу в класно-урочній системі та в системі проектування за допомогою ДПК «Універсал»

Види діяльності	Результати	Затрачений час в класно-урочній системі	Затрачений час в системі проектування НВП за допомогою ДПК «Універсал»
Створення банку виховних програм	Банк виховних програм	Не проводиться	1 програма – 40 хв.
Створення проєкту класних керівників	Проєкт на семестр	Не менше 8 годин	До 1 години
План роботи класного керівника	Три типи планів (системно-комплексний, графічний, календарний)	1 тип плану – 3 години	1 год
Виховні сценарії	Виховні сценарії з особистісно-виховним змістом	1-2 години	1 сценарій – 25 хв
Характеристика на учнів та психолого-педагогічні рекомендації на всіх учасників НВП	Вивчення особистісного розвитку учня	1 година - 1 учень	15 хв

2. Може надавати характеристики-рекомендації з особистісного розвитку учня.

3. Розглядає групові та колективні проблеми особистісного розвитку учнів та прогнозування особистісного розвитку учнів класного колективу.

4. У технологічному модулі «Програмування» – програмувати виховні та розвивальні програми.

5. Має змогу моделювати проблемно-цільовий зміст – створювати проекти класних керівників.

6. Створює план роботи класного керівника (планування особистісно-орієнтованого змісту).

7. Створює сценарії виховних заходів (творення особистісно-орієнтованого змісту).

8. Дає можливість педагогам відслідковувати у динаміці розвиток конкретного учня, класного колективу, учнів навчального закладу.

Отже, створена В.О. Киричуком програма ДПК «Універсал» дає вчителям можливість економити власний час. Адже на проектування змісту навчального проекту та календарне планування на основі демонстраційної програми класний керівник витратить близько **20-25 хвилин**; на створення нового проекту класного колективу – до **60 хвилин**; на творення сценарію класного колективу – **20-25 хвилин**.

Можемо стверджувати про ефективність впровадження в практику роботи навчального закладу ДПК

«Універсал». Для порівняння наводимо приблизні показники затраченого часу в класно-урочній системі та в системі проектування за допомогою ДПК «Універсал» (див. табл. 1).

Спираючись у своїй роботі на метод проектів, вчитель цим самим створює умови для виявлення та розвитку здібностей обдарованих дітей та стимулює їх до самостійної пошуково-дослідницької роботи. При такій формі організації навчального процесу вчитель виступає в ролі наставника, радника та організатора, тобто здійснює психолого-педагогічний супровід. А використовуючи ДПК «Універсал», класний керівник не лише економитиме власний час, а й покращить ефективність власної праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горностаев Л. О. Крупные проекты в системе общего образования: смысл и особенности их осуществления / Горностаев Л. О. // Инновации в образовании. – 2012. – № 2. – С. 46.
2. Забелина Г. А. Применение метода проектов в обучении иностранному языку в школе и вузе / Забелина Г. А. // Мир образования – образование в мире. – 2009. – №1 – С. 192–199.
3. Кордуба Б. Роль проектных технологий у створенні сприятливого середовища для розвитку компетентної, цілеспрямованої, творчої, успішної особистості, конкурентоспроможної на ринку праці / Кордуба Б. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2010. – № 4. – С. 37–42.
4. Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі навчально-виховного процесу / за заг. ред. В. О. Киричука; Інститут обдарованої дитини НАПН України. – К., 2014. – С. 141.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: учеб. для студ. педвузов. – М., 2000. – Кн. 2: Процесс воспитания. – 340 с.
6. Проектування навчально-виховного процесу в комп'ютерному комплексі «Універсал»: навч.-метод. посіб. / В. О. Киричук. – Четверте вид., допов. – К. : Інфосистеми, 2010. – 227 с. – Бібліогр.: 231 с.
7. Индивидуальный стиль деятельности учителя: Диагностика и формирование : метод. рекомендации / авт.: Рожков М.И. [и др.]. – Ярославль, 1995. – 280 с.
8. Ужва В. І. Метод проектів як засіб навчання, орієнтований на учня сьогодення / Ужва В. І. // Нива знань. – 2011. – № 2. – С. 14.

Марина Давыдова

Эффективность работы классного руководителя в системе проектирования

В статье осуществляется анализ работы классного руководителя в системе проектирования при использовании ДПК «Универсал».

Ключевые слова: классный коллектив, проектирование, метод проектов, ДПК «Универсал».

Maryna Davydova

The effectiveness of a class teacher work in a projection system

The article analyzes work of the class teacher in a projection system using the computer program «Universal».

Key words: class team, design, project method, computer program «Universal».